

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Навчально-науковий інститут педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва
Софійський університет «Св. Климент Охридски» (Болгарія)
Міжнародна асоціація професорів слов'янських країн (м. Кітен, Болгарія)
Університет природничо-гуманітарний в Седльцах (Польща)
Єреванський державний університет (Республіка Армєнія)
Білоруський державний університет (Республіка Білорусь)

Вища школа: сучасні тенденції розвитку

**Збірка тез доповідей
Міжнародної науково-практичної конференції**

24 квітня 2015 р.

Черкаси–2015

ББК 74.00
УДК 378
В92

Редакційна колегія

Кузьмінський А. І., доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, **Савченко О. П.**, доктор педагогічних наук, професор, **Данилюк С. С.**, доктор педагогічних наук, доцент, **Гнезділова К. М.**, доктор педагогічних наук, доцент, **Лодатко Є. О.**, доктор педагогічних наук, доцент.

*Рекомендовано до друку
вченою радою Навчально-наукового інституту педагогічної освіти,
соціальної роботи і мистецтва
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
(протокол № 9 від 9 квітня 2015 року)*

В92

Вища школа: сучасні тенденції розвитку : Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції. Черкаси, 24 квітня 2015 р. – Черкаси–Слов’янськ : Вид-во Б.І. Маторіна, 2015. – 196 с.

У збірнику висвітлено актуальні педагогічні, психологічні і соціальні проблеми вищої школи, пов’язані з сучасними тенденціями її розвитку.
Для науковців, магістрантів, педагогічних працівників.

Тези публікуються в авторській редакції.
Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів та посилань несуть автори статей.

С.О. Шехавцова
м. Старобільськ, Україна

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ СУБ'ЄКТНОСТІ СТУДЕНТІВ В УНІВЕРСИТЕТІ

Одним з найефективніших напрямків формування суб'єктності студентів педагогічних спеціальностей в процесі фахової підготовки є педагогічна практика, яка дає можливість студентам педагогічних спеціальностей, з одного боку, пасивно ознайомитися з кращим педагогічним досвідом вчителів-методистів, а з іншого – самостійно випробувати власний теоретичний досвід викладання спецпредметів завдяки власному певному рівню сформованості суб'єктності. Індивідуально-творча робота в процесі проходження педагогічної практики вимагає безпосередньої суб'єкт-суб'єктної взаємодії із методистами університету та керівниками практики, оскільки консультації вкрай необхідні для студентів за актуальними проблемами педагогічної діяльності, при підготовці творчих проєктів, при доборі методичної літератури чи при консультуванні щодо власних невдач в педагогічній діяльності.

Мета доповіді полягає у визначенні особливостей експериментальної моделі формування суб'єктності студентів педагогічних спеціальностей в процесі фахової підготовки.

В межах експериментальної роботи зі студентами педагогічних спеціальностей нами було розроблено інтерактивні методики: ділові ігри, парні та групові вправи, творчі проєкти, навчальні тренінги, а також були розроблені студентами власні пророртфоліо. Їхнє застосування дало можливість в ході педагогічної підготовки реалізувати такі принципи, як принцип прогнозування, мобільності та полісуб'єктності, а також зробити студентів активними суб'єктами навчання, посилити суб'єктну спрямованість набутих знань. Все це сприяло формуванню суб'єктності студентів педагогічних спеціальностей. Так, на заняттях із застосування інтерактивних методик обговорювалися складні для студентів проблемні педагогічні ситуації, нові в практиці педагогіки питання визначення критеріїв якості освіти в загальноосвітніх навчальних закладах різного типу, впровадження інноваційних технологій в шкільну практику, етапи розробки проєктних технологій, питання професійного розвитку учителів та стадії кар'єрного зростання в сфері педагогіки тощо.

Отже, в цілому можна характеризувати дію експериментальної моделі формування суб'єктності студентів педагогічних спеціальностей в процесі фахової підготовки наступним чином.

На *першому* етапі експериментальної роботи відбувалася діагностика рівнів сформованості суб'єктності студентів за певними критеріями,

показниками та рівнями, яку здійснював керівник експерименту, а також самі експерти з числа досвідчених практиків-методистів, які були залучені до експериментальної роботи. Результатом цього етапу було чітке усвідомлення, з одного боку, педагогів-практиків своїх переваг та недоліків щодо власної педагогічної діяльності порівняно з майбутніми педагогами, а з іншого – усвідомлення самих студентів, які безперечно відчували брак педагогічного досвіду порівняно з досвідченими педагогами і на цій основі здійснення вибору змісту, форм, термінів подальшої роботи з формування суб'єктності студентів.

На *другому* етапі студенти педагогічних спеціальностей проходили обов'язкове вивчення педагогічних дисциплін циклу фундаментальної, природничо-наукової та загальноекономічної підготовки. Можна сказати, що метою другого етапу була теоретико-методологічна підготовка студентів педагогічних спеціальностей в процесі фахової підготовки щодо вивчення поняття суб'єктності, його сутності. Оскільки стимулювання суб'єктності студентів передбачає не тільки вивчення в межах спеціальних педагогічних дисциплін, а й створення на факультетах системи навчально-виховних впливів, тобто декана, завідувачів кафедр на викладачів; викладачів – на студентів і себе; студентів – на себе і викладачів. Тому, ми вважаємо, що для реалізації якісної фахової підготовки студентів педагогічних спеціальностей в контексті формування їх суб'єктності, необхідна суб'єктна підготовка всього викладацького складу, оскільки для розуміння суспільної необхідності становлення суб'єктності студентів потрібно, перш за все, щоб кожен викладач мав сформовану власну суб'єктність і високий її рівень. Цього можна досягнути шляхом їхньої всебічної суб'єктної підготовки за допомогою проведення спеціальних педагогічних семінарів, педагогічних тренінгів, конференцій, круглих столів та ін.

Третій етап був тривалим, адже протягом двох років відбувалося цілеспрямоване формування особистісних якостей, професійних вмій, а також безпосередньо суб'єктності студентів третіх-четвертих курсів щодо професійно-педагогічної діяльності. В цей період нами було впроваджено спецкурс за вибором студента «Суб'єктно-професійне становлення педагога». Більш того, після вивчення спецкурсу студенти мали можливість проявити суб'єктність вже в межах педагогічної практики.

Четвертий, завершальний етап експерименту дозволяв здійснити також здійснити за необхідності корекційну роботу у вигляді додаткових консультацій, рекомендацій викладачів-методистів щодо професійно-педагогічного саморозвитку студентів, опрацювання практичного досвіду за обраними проблемами або участі в спеціально організованих навчальних тренінгах. При цьому ще раз повернувшись до критеріїв сформованості суб'єктності студентів, вони переконувалися у результативності проведеної роботи.

Таким чином, важливим здобутком формувального етапу експерименту є запровадження такої моделі формування суб'єктності студентів педагогічних спеціальностей в процесі фахової підготовки, яка дозволила забезпечити непереривність формування суб'єктності та активне вмотивоване до неї ставлення, а також врахувати в змісті фахової підготовки соціально-педагогічний контекст освітніх змін та посилити суб'єктний аспект в навчальних планах університетів.

І.Ю. Щербина
м. Кривий Ріг, Україна

РОЛЬ ВЧИТЕЛЯ У ЗБЕРЕЖЕННІ ЗДОРОВ'Я ШКОЛЯРІВ

У сучасних умовах в Україні склалася критична ситуація із станом здоров'я підростаючого покоління. На жаль, майже 90% учнів мають відхилення у здоров'ї, понад 50% - незадовільну фізичну підготовку, близько 60% - мають низький рівень фізичного розвитку.

Одним із пріоритетних завдань у системі освіти Україні є формування культури здоров'я, навичок здорового способу життя, ціннісного ставлення до власного здоров'я, що має здійснюватися в період шкільного навчання. Разом з тим слід зазначити, що «поряд з несприятливими соціально-економічними, екологічними, спадковими впливами, значна частка факторів ризику здоров'я учнів має дидактогенну природу (недосконала організація навчального процесу, інформаційні перевантаження, порушення чергування праці та відпочинку, зменшення рухової активності учнів, домінування авторитарного стилю взаємодії вчителя зі школярами, переважання під час організації навчального процесу монологу, вербальних методів навчання, репродуктивного характеру викладання та ін.)» [1, с. 1]. Вплив школи, умов навчання, навчальні перевантаження так значущі саме тому, що вони діють безперервно, тривало, систематично й комплексно. Окрім цього, роки навчання для кожного школяра - період інтенсивного розвитку, формування організму, період, коли будь-які несприятливі фактори здійснюють найбільший вплив.

Саме тому у умовах сучасної шкільної освіти, основною метою якої є забезпечення необхідних умов для здоров'язбереження школярів, актуалізується проблема підготовки учителів до здоров'язберігаючої діяльності, до здоров'язберігаючого навчання. Очевидною стає необхідність такої підготовки у вищих навчальних закладах, яка б забезпечувала готовність майбутніх учителів до здоров'язберігаючого навчання учнів загальноосвітніх шкіл, що виступає важливою характеристикою професіоналізму сучасного педагога. Ступінь сформованості готовності

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ВИЩА ШКОЛА:
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ**

Збірка тез доповідей
Міжнародної науково-практичної конференції

24 квітня 2015 р.

м. Черкаси

Відповідальний за випуск:
О. П. Савченко

Відповідальний секретар:
Є. О. Лодатко

Комп'ютерна верстка:
К. В. Касярум

Підписано до друку 22.04.2015 р.
Формат 60x84 1/16. Ум. др. арк. 12,25.
Наклад 100 прим. Зам. № 767.

Видавництво Б.І. Маторіна

84116, м. Слоб'янськ, вул. Г. Батюка, 19.
Тел./факс +38 06262 3-20-99. E-mail: matorinb@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК №3141, видане Державним комітетом телебачення та радіомовлення України від 24.03.2008 р.
